

הדברים שמר

הפריצה. דלת המועדון הקומוניסטי נפרצה. אנשי אל-זועבי, מזוינים באלות, סכינים וגרזנים חדרו אל תוך הבית, לאחר שרגליהם שיטתית ניפצה כמעט את כל משותיו של הבית בו נשאר רק נער ערבי אחד שגם הוא הוכה על ידי הפורעים.

הפורעים עוזבים. הם סיימו את מלאכתם ההרסנית בתוך המועדון, עזבו את המקום. בראש צעד כפוי נושא מקל רועים ארוך, אחרי צעיר נושא פטיש כבד בעוד שמחקיק שלישי שבר בבעיטות כוכב קומוניסטי שהושלך דרך החלון.

טרם הספיקו לפסוע כמה צעדים, נתקלו במארב הראשון. „אל תנסו להגיע לעירייה“, הזהירו אותם אנשי אל-זועבי. „אם תעשו עוד צעד אחד, נהרג אתכם!“

אחד המתקיפים, איש מקומי שהכיר את הששה היטב, הוציא בקבוק דיו מכיסו, התני את תוכנו על הששה. אותו רגע, לא הבינו את הפעולה. אחר כך נתברר כי היה זה פרט חשוב בתוכנית ערוכה מראש: מאחר שרוב המתקיפים לא היו אנשי המקום, נועדו כתמי הדיו לשמש להם סימן, לפיו יכירו את הששה.

המתקיפים לא הסתפקו באזהרות, סובבו את חברי המועצה בניסנוף אלות. הששה נמלטו אל תוך סימטה צרה, חשבו שבצורה זו יוכלו לעקוף את הכביש הראשי, להגיע לעירייה בדרך צודית.

חוץ מהמשטרה. **זיהו אתכם!**

שעת האפט התקרבה. בשעה 10.30 נועדה להיפתח ישיבת המועצה, בבנין העירייה. „אנשי אל-זועבי תפסו עמדות בפינות הרחובות, ייכחו להופעת ששת חברי המועצה הקומוניסטיים. אלה ישבו במזכירות המפלגה, ידעו בדיוק מה שהתרחש. לא אחד מהם חשב על מה שעלול לקרות לו ברגע שיופיע ברחוב. או“, למ, בכל זאת, החליטו לצאת. הם עוד האמינו שהמשטרה לא תרשה הפרה כה גלויה של הסדר הציבורי. על כל פנים, כדי למנוע תהלכות המונית, החליטו לצאת ללא לגתם. אתם היו רק שני אנשים: סופר שגם נהנה מהפרייה ואחד מפעילי המפלגה.

סעיף בפקודת העיריות, אשר לא רבים מכירים אותו, יכול ראש עיר להיבחר בצורה אוטומטית כמעט, אם נוצר קפאון.

לפי חוק זה, חייב מועמד לקבל קולותיהם של יותר ממחצית חברי המועצה, בישיבה הראשונה, במקרה זה, שמונה קולות. בישיבה השנייה, מספיק אם יקבל קולותיהם של יותר ממחצית הנוכחים בישיבה*, כלומר חמשה קולות. בהצבעה הרביעית, אם לא זכה אדם ברוב הדרוש, סוגר יושב הראש את רשימת המועמדים ומפעיל את שיטת ה"חליצה". בסוף כל הצבעה, נחלץ המועמד בעל מספר הקולות הקטן ביותר, מהרשימה.

למרות כל מאמצי השלטונות, לא הצליחו תשעת הנציגים של שש הרשימות הלא-קומוניסטיות להגיע לידי הסכם ביניהם. משה רוח, האיש ששר הפנים מינה אותו כראש העיר הנומי, הודה בישיבה פרטית: „אין על מי לסמוך. כל יום הם משנים את דעתם. אין שום סיכויים שיסכימו לשתף פעולה.“ על כן, היו הקומוניסטים נשארים הגוש ה"מלוכד החזק ביותר, נותנים למועמדם ששה קולות בהתמנה, נשארים במקום ראשון עד הסוף, זוכים בראשות העיר, בהעדר התנגדות מלוכדת.

ביקור בכפרים

כאשר נסתיימה הישיבה הסודית בחיפה, לא נרשמה שום החלטה בכתב. הנוכחים אף לא עיברו שום תוכנית מפורטת, השאירו את הדבר בידי אנשי הוועדה לעניינים ערב"יים של מרכז מפא"י.

אולם ביום רביעי, ניתן הרמז הראשון ל"כיוון הפעולה. חבר הכנסת המפא"י, סייף אל-דין אל-זועבי, נראה מסתודר עם ראשי הכפרים סולם, מהין וכפר מצר, מרכז כוחה של משפחת אל-זועבי, 15 קילומטר מנצרת. במכוניתו המהודרת עבר השייך הצעיר, חו"בש כפייה ולבוש אירופי, מכפר לכפר, מסר את הוראותיו וחזר לביתו בנצרת.

בערב של אותו יום, נתגלתה חוליה נוספת של תוכנית הסתר. אדם שחרחר, רזה, נמוך קומה, נכנס אל מפקד מחוזי אהרן סלע, מפקד מחוז הצפון של משטרת ישראל, בטבריה. היה זה יעקב עיני, מזכיר הוועדה לעניינים ערביים של מרכז מפא"י. נהנה אליו צעיר, ממרכזי השכבה הצעירה של מפא"י בתל-אביב. לא ידוע מה דיברו ביניהם. אולם קל להסיק את המסקנות מהתנהגותה של משטרת נצרת, למחרת הפגשה.

מוכנים לקרב

השכם בבוקר יום החמישי, ה-17 ליוני, נעצרו שתי מכוניות משא בכניסה לעיר נצרת, מול מלון הגליל. הורידו קרוב ל-100 נוסעים. לא היו אלה נוסעים רגילים. הם היו איכרים מבני כפרי אל-זועבי, שעזבו את עבודתם ובאו לנצרת על פי הוראות ש"קבלו, מזוינים באלות, פטישים גדולים, סכינים, גרזנים. אלה שהיו לבושים קומבזים ארוכים שנסו את מותניהם, השאר נופפו את אלותיהם הכבדות בכמה סיבובים וזריזים.

הם היו מוכנים לקרב.

קבוצות, קבוצות ירדו הלוחמים לרחובות העיר וסימטותיה. המצב דמה למה שקרה לפני כמה חודשים בעיר רבאט המרוקאית, כאשר הביאו הצרפתים כמה מאות ברברים חמושים מאנשי אל-גלאוי, איש חסדם, איימו על השולטן הלאומי להפעיל את הרבררים אם לא ייכנע. אחר כך, באמתלה השקופה של שמירה על השקט המופרע, ביטלו הצרפתים את סמכויות השולטן, הגלו אותו לקורסיקה.

בנצרת, כל מי שראה את הכפריים המזוינים, ידע כי משהו עומד לקרות. הם לא ידעו מה בדיוק: אם היתה זאת פלישה מכוונת נגד כל התושבים, אם הלוחמים הוב"או לנצרת, להצית או סתם להפגין. לדברי צעיר יוניאורטודוקסי: „זה היה כאילו נכנס צבא כיבוש לעיר. הם שוטטו בשוק, התגורו בעזבוים ושבבים, נשענו על אלותיהם הארוכות בבטחון שתצני. די היה להסתכל בהם כדי להתחלחל. כל אחד מהם היה ס"פוס מושלם של איש תגר ודמים. כל אחד מהם היה צריך לעורר חשדו של כל שוטר מבט ראשון.“

אולם חשדות המשטרה לא נתעוררו. גם כשהכפריים אורזו עוז והחלו מתפארים ב"תפקיד שבאו למלא, לא הפריע להם איש. איזמיהם עברו מפה לאוזן, כל אדם בעיר שמע אותם.

* הצריכים להוות מניין חזקי שהוא

הטור בנצרת

מאת שלום כהן

השירת הקשר להפלת מועצת נצרת ולחיסול חופש האדם במידת הצורך, לא נעשתה באסיפות פומביות ולא נרשמה בפרטיכל. אולם חקירה מוקדמת העלתה כמעט את כל הפרטים הקטנים, המצטרפים לתמונה שלמה, שאי אפשר לערער אותה: תמונה שהיא האשמה חמורה נגד מוסדות ואנשים מסוימים.

ההכרעה נפלה בישיבה סודית, ארבעה ימים לפני היום הגדול. בישיבה, שנערכה

סימן לריצחים. אשתו של חליל אל-חורי מצביעה על כתמי הדיו שנשארו על מעיל בעלה, אחד מששת חברי המועצה שהותקפו.

ניצול ממות. נענעם ג'ירורה, חבר המועצה העירונית מטעם המפלגה הקומוניסטית, כמעט נהרג עלידי מכת אלה על הראש.

בחיפה, הסכימו כל הגורמים — משרד ה"פנים, מרכז מפא"י והמשטרה — כי יש למנוע, בכל מחיר, את ששת חברי המועצה הקומוניסטיים מלהגיע לישיבת המועצה שנקראה ליום חמישי בבוקר.

היה ברור שאם ישתתפו הקומוניסטים בישיבה בהצבעות לבחירת ראש העיר, היו